

Schelpen verzamelen op de Lofoten

Fig. 1. Onderweg steeds prachtige vergezichten. Hier over de Steinsfjorden.

Huub Huneker

Collecting shells on Lofoten islands

Summary. A three-week shell collecting trip to the Lofoten islands in 1994 is described. Species collected are presented.

Onze reis begint op 23 juli 1994

Per auto rijden mijn vrouw Lies en ik naar Kiel in Duitsland waar op een camping de tent wordt opgezet. De volgende morgen wordt een bezoek gebracht aan de botanische tuin en om 4 uur 's middags vertrekt de ferry naar Oslo. Tijdens de tocht zien we hoe de grote brug over het Kattegat wordt aangelegd.

Als we 's morgens, het is inmiddels 25 juli, aan dek komen vaart de ferry juist het Oslofjord in. We rijden van Oslo naar Lillehammer, doen daar wat inkopen en rijden door naar Berkåk. Hoe verder we komen, hoe woester de natuur en hoe smaller de weg wordt. We overnachten in Berkåk en Mosjøen.

Woensdag 27 juli wordt een lange rit met veel bochten en tunnels, maar wederom met fraaie landschappen. We passeren de poolcirkel en besluiten niet de ferry in Bodö te nemen maar door te rijden en in Skutvig de overtocht naar Solvør te maken. Vandaar rijden we door naar Laukvik(a), waar de tent wordt opgezet. 's Nachts regent het.

Donderdag 28 juli

Alles is drijfnat, we lopen op laarzen. Na de koffie ga ik keverslakken zoeken bij de haven en rijdt mijn vrouw Lies een rondje met de auto over een gravelweg langs een diep fjord. Op de hoogste toppen ligt nog sneeuw. Bij de haven vind ik veel keverslakken, die 's avonds 'verzorgd' worden.

's Middags wandelen we in de ongerepte natuur en zien veel leuke vogels zoals Moerassneeuwhoen *Lagopus lagopus*, Frater *Linaria flavivestris*, Grote barmsijs *Acanthis flammea* en Goudplevier *Pluvialis apricaria*.

Voor schelpen zie vindplaatsen 1 en 3 (Fig. 2; Tabel 1).

Vrijdag 29 juli

Terwijl Lies een tochtje om het eiland maakt doe ik hetzelfde als gisteren.

's Middags met de auto naar Kabelvaig, waar in een leuk museum met een groot aquarium Kabeljauwen *Gadus morhua* en een reusachtige Heilbot *Hippoglossus hippoglossus* zwemmen.

Fig. 2. Kaartje van de Lofoten met de genummerde vindplaatsen zoals in de tekst vermeld.

We bezoeken het leuke haventje van Henningsvær met prachtig uitzicht op de omgeving. Voor de gevonden schelpen zie vindplaats 1.

Zaterdag 30 juli

De zon schijnt en we zoeken schelpen bij de eilandjes ten zuiden van Laukvik (Fig. 3). Het is laag water en de eilandjes rijzen als torenflats boven ons uit. Het getijdeverschil is net als in Bretagne enorm. We durven niet te ver te gaan, bang als we zijn te verdwalen. Als we nog eens terug zouden komen, dan is het beter een gids te organiseren. Op de rotsen zitten grote schaalhorens en Asgrauwe tolhorens *Gibbula cineraria*. Er ligt ook wat gruis en de keverslakken ontbreken ook hier niet.

's Middags maken we met gehuurde fietsen een ritje naar Vatnfjorden (Fig. 8). Voor schelpen zie vindplaats 1.

Zondag 31 juli

Het is koud 's nachts en als we wakker worden zit als alles onder de condens. Tegen de middag vertrekken we richting Solvæ, Kabelvåg, Kleppstad en over de grote brug naar Alstad. Even voorbij Knutstad vinden we een kleine camping met prachtig uitzicht. 's Middags toeren we van Sandoy naar Kvalnes en via

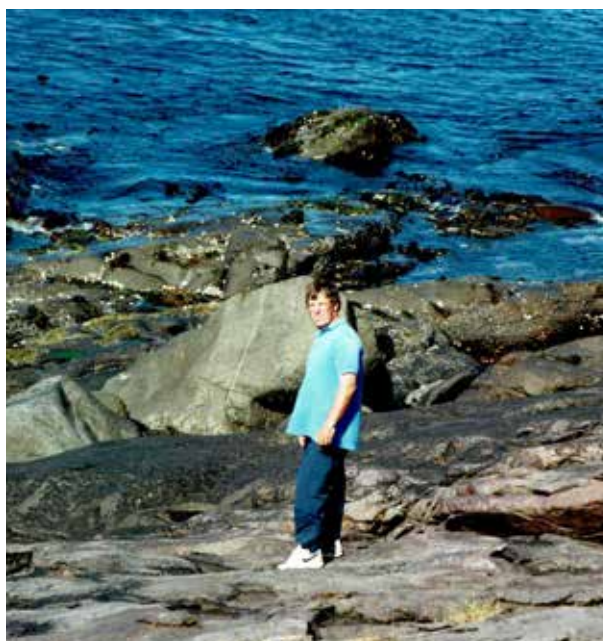

Fig. 3. Bij Laukvik werden tijdens laag water veel keverslakken verzameld.

Fig. 4. Een selectie van Asgrauwe keverslak *Lepidochitona cinerea* (Linnaeus, 1767) van 4,3 tot 20,2 mm lang, werd opgenomen in de collectie.

Fig. 5. Witte pantserkeverslak *Stenosemus albus* (Linnaeus, 1767), van 4,6 tot 13,8 mm lang.

Fig. 6. *Tonicella marmorea* (Fabricius, 1780), van 18,9 tot 22,0 mm lang.

Fig. 7. *Boreochiton ruber* (Linnaeus, 1767), van 6,4 tot 8,3 mm lang.

Steira weer terug naar de camping. Vandaag geen schelpen, maar wel prachtige vergezichten.

Maandag 1 augustus

Tegen de middag met de auto naar Digerneset. In de baai vinden we veel keverslakken.

Het is behoorlijk warm, 24 graden. Op het land staan prachtige Parnassia's *Parnassia palustris* te bloeien. 's Avonds willen we een berg in de buurt beklimmen, maar die is echt te steil voor ons en er zitten rare gaten in de grond. Verder is de flora om vol van te genieten, met Wintergroen *Pirola rotundifolia*, bosbessen *Vaccinium spec.*, distels, Vrouwenmantel *Alchemilla mollis*, heide, berken *Betula spec.*, orchideeën en te veel om op te noemen. Voor de schelpen zie vindplaatsen 2 en 3.

Dinsdag 2 augustus

Het belooft wederom een warme dag te worden en we gaan een beetje met de auto toeren. We gaan richting Eggum, dat een pittoresk vissersdorp schijnt te zijn. In de buurt van Straum vinden we op een verlaten strand tepelhorens *Euspira spec.* en Trap-

gevels *Propebela turricula*. In Eggum viel voor ons niet veel te beleven, dus teruggereeden naar Böstad en door naar Tangstad en Unstad. Mooie vergezichten en lekker gewandeld over een uitgezet pad. Voor de schelpen zie vindplaatsen 4 en 5.

Woensdag 3 augustus

Na in Leknes wat inkopen te hebben gedaan gaan we naar Sund bij Gravdal, waar we aardig wat schelpen vinden. De rotsen rondom het fjord zijn prachtig. De route naar Ballstad is heel mistig. Langs de weg hangen kabeljauwen te drogen aan houten rekken. Ballstad levert geen schelpen op, evenals Stamsund. Voor we er erg in hebben zijn we weer terug in het westen, in Vik. Hier is een uitgestrekt zandstrand. Er ligt gruis (Fig. 10). Bij Utakleiv vinden we niets, maar het is een leuk landbouwdorp en de omgeving is woest. Tegen de avond is het over met het warme weer. Voor de schelpen zie vindplaatsen 6 en 7.

Donderdag 4 augustus

We pakken de tent in en gaan naar Flakstad. We passeren een 1.200 m lange onderzeese tunnel en zetten de tent weer op aan

Fig. 8. Uitzicht over de Vatnfjorden.

zee bij het dorp. Ik ga schelpen zoeken op het strand en vind gruis. Lies wandelt naar het houten kerkje met een uivormige toren. Voor de schelpen zie vindplaats 8.

Fig. 10. Bij Vik, ten noorden van Leknes, werd aan het strand een fossiele tweekleppige gevonden waarvan we tot op heden niet weten om welke soort het gaat. In tabel 1 opgenomen als 'Venerupis' spec.

Fig. 9. In de haven van Moskenes treffen we bij de vissers een kist vol jonge *Chlamys islandica* (O.F. Müller, 1776) aan.

Vrijdag 5 augustus

Het is weer tijd voor een tochtje met de auto. Op de bergen ligt nog sneeuw. In Sund bezoeken we een museum, dat echter weinig te bieden heeft. In Hamnøy staan veel 'rorbuers', onbewoonde vissershutten die alleen tijdens de kabeljauwvangst in gebruik zijn. Reine is een leuk vissersdorp en in Moskenes staan in de haven bakken vol juveniele *Chlamys islandica* (Fig. 9). De mooiste grote exemplaren worden aan handelaren verkocht. Het uitzicht bij Å (een plaatsje) is, evenals het stookvismuseum, indrukwekkend. Bij Fredvang, op de terugweg, vinden we op een zandstrand veel kleppen van Papierschelpen *Thracia phaseolina*. Voor de schelpen zie vindplaats 9.

Zaterdag 6 augustus

We gaan de Lofoten verlaten. We brengen nog een bezoek aan een leuk, geheel gerenoveerd vissersdorp: Nusfjord. In Moskenes verzamelen we nog wat extra juveniele *Chlamys islandica*. De overtocht naar Bodö duurt 4 uur en het is nogal winderig. Ik word net niet zeeziek. Op de terugreis hebben we geen schelpen meer verzameld.

De reis gaat van Bodö naar Storfjord, naar Levangen bij Trondheim en verder naar Dombass, waar we Kraanvogels *Grus grus* zien. Het beklimmen van de berg Snöhetta bij Hagaseter was geen succes. Te ver en veel te ruig.

Op zondag 14 augustus zijn we laat in de avond weer thuis.

Determinaties

De gevonden mollusken zijn voornamelijk gedetermineerd aan de hand van Soot-Reyen, 1941; Tebble, 1976; Poppe & Goto, 1991 en Warén, 1991.

Dankwoord

Dank aan Jeroen Goud voor de foto's van de keverslakken en het reproduceren van onze oude vakantiekiekjes.

Geraadpleegde bronnen

TEBBLE, N., 1976. British bivalve seashells. A handbook for identifications. – Royal Scottish Museum, Edinburgh.

POPPE, G.T. & GOTO, Y., 1991. European seashells. Vols. 1 & 2. – Crista Hemmen Verlag, Wiesbaden.

SOOT-REYEN, T., 1941. Northern Pelecypods in the collection

of the Tromsø Museum. Part 1. – Tromsø Museum, Tromsø.
WARÉN, A., 1991. New and little known “Skeneimorph” gastropods from the Mediterranean Sea and the adjacent Atlantic Ocean. – Bolletino Malacologico 27(10-12): 149-248.

Adres van de auteur
huub.huneker@gmail.com

Tabel 1a. Mariene mollusken aangetroffen op de Lofoten.

Wetenschappelijke naam	Vindplaatsen*										Wetenschappelijke naam	Vindplaatsen*									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Stenosemus albus</i> (Linnaeus, 1767)	X	X									<i>Mytilus edulis</i> Linnaeus, 1758								X		
<i>Lepidochitona cinerea</i> (Linnaeus, 1767)			X								<i>Modiolula phaseolina</i> (Philippi, 1844)								X		
<i>Tonicella marmorea</i> (Fabricius, 1780)	X	X									<i>Crenella decussata</i> Montagu, 1808								X	X	
<i>Boreochiton ruber</i> (Linnaeus, 1767)			X								<i>Modiolaria subpicta</i> (Cantraine, 1835)									X	
<i>Puncturella noachina</i> (Linnaeus, 1771)							X				<i>Chlamys islandica</i> (O.F. Müller, 1776)			X				X		X	
<i>Patella vulgata</i> Linnaeus, 1758	X			X							<i>Heteranomia squamula</i> (Linné, 1758)						X				
<i>Testudinalia testudinalis</i> (Müller, 1776)	X					X					<i>Pododesmus patelliformis</i> (Linné, 1761)								X		
<i>Heteranomia squamula</i> (Linnaeus, 1758)						X					<i>Lucinoma borealis</i> (Linnaeus, 1767)	X									
<i>Steromphala cinerea</i> (Linnaeus, 1758)	X						X	X			<i>Kellia suborbicularis</i> (Montagu, 1803)								X		
<i>Gibbula tumida</i> (Montagu, 1803)	X										<i>Kurtiella bidentata</i> (Montagu, 1803)								X		
<i>Margarites groenlandicus</i> (Gmelin, 1791)	X						X	X			<i>Tellimya ferruginosa</i> (Montagu, 1808)								X		
<i>Margarites helicinus</i> (Fabricius, 1780)	X						X				<i>Turtonia minuta</i> (Fabricius, 1780)								X		
<i>Moelleria costulata</i> (Möller, 1842)	X										<i>Thyasira sarsi</i> (Philippi, 1845)								X		
<i>Lacuna vineta</i> (Montagu, 1803)							X	X			<i>Astarte borealis</i> (Schumacher, 1817)			X		X	X		X		
<i>Littorina obtusata</i> (Linnaeus, 1758)	X			X							<i>Parvicardium scabrum</i> (Philippi, 1844)								X		
<i>Littorina littorea</i> (Linnaeus, 1758)		X									<i>Cerastoderma edule</i> (Linnaeus, 1758)	X									
<i>Skeneopsis planorbis</i> (Fabricius, 1780)								X			<i>Spisula subtruncata</i> (da Costa, 1778)								X		
<i>Peringia ulvae</i> (Pennant, 1777)	X										<i>Ensis ensis</i> Linnaeus, 1758			X							
<i>Rissoa parva</i> (da Costa, 1778)							X				<i>Macomangulus tenuis</i> (da Costa, 1778)							X	X		
<i>Crissilla semistriata</i> (Montagu, 1808)							X				<i>Fabulina fabula</i> (Gmelin, 1791)							X			
<i>Onoba aculeus</i> (Gould, 1841)							X				<i>Limecola balthica</i> (Linnaeus, 1758)		X								
<i>Aumorphis islandica</i> (Gmelin, 1791)				X							<i>Macoma calcerea</i> (Gmelin, 1791)	X									
<i>Euspira montagui</i> (Forbes, 1838)				X							<i>Serratina serrata</i> (Brocchi, 1814)	X									
<i>Cryptonatica affinis</i> (Gmelin, 1791)				X							<i>Chamelea striatula</i> (da Costa, 1778)							X	X		
<i>Velutina velutina</i> (da Costa, 1778)								X			<i>Venerupis corrugata</i> (Gmelin, 1791)							X			
<i>Nucella lapillus</i> (Linnaeus, 1758)							X				<i>Venerupis spec.</i>									X	
<i>Trophonopsis muricata</i> (Montagu, 1803)	X										<i>Timoclea ovata</i> (Pennant, 1777)							X			
<i>Boreotrophon truncatus</i> (Ström, 1768)				X							<i>Artica islandica</i> (Linnaeus, 1767)									X	
<i>Boreotrophon clathratus</i> (Linnaeus, 1758)	X										<i>Hiatella arctica</i> (Linnaeus, 1767)						X	X			
<i>Buccinum undatum</i> (Linnaeus, 1758)	X										<i>Cochlodesma praetenuae</i> (Pulteney, 1799)									X	
<i>Propebela turricula</i> (Montagu, 1803)				X							<i>Thracia distorta</i> (Montagu, 1803)							X	X		
<i>Retusa truncatula</i> (Bruguière, 1792)							X				<i>Thracia myopsis</i> Möller, 1842								X	X	
<i>Odostomia acuta</i> Jeffreys 1848							X				<i>Thracia phaseolina</i> (Lamarck, 1818)								X		
<i>Limacina retroversa</i> (Fleming, 1823)								X			<i>Thracia villosiuscula</i> (Macgillivray, 1827)								X		

Tabel 1b. Vindplaatsen Lofoten

Vindplaats	Data 1994	Omschrijving
1	28, 29 & 30-07	Laukvika en omgeving. Littoraal
2	01-08	Digerneset. Littoraal
3	28-07 & 01-08	Laukvika & Digerneset. Littoraal, op en onder stenen
4	02-08	Tussen Eggum en Böstad. Strand, littoraal
5	02-08	Tussen Unstad en Eggum. Strand, littoraal
6	03-08	Sund bij Gravdal. Strand, littoraal
7	03-08	Vik, ten noorden van Leknes. Strand (gruis), littoraal
8	04-08	Flakstad. Strand (gruis), littoraal
9	05-08	Fredvang. Strand, littoraal
10	05-08	Moskenes, haven